

Sygn. akt: I C 863/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2020 r.

Sąd Rejonowy w Brodnicy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia Jan Raszkowski
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Anna Pilawa

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2020 r. w Brodnicy

sprawy z powództwa (...) **S.A. z siedzibą w B.**

przeciwko S. K. (1)

zapłatę

1/ zasądza od pozwanej S. K. (1) na rzecz powoda (...) S.A. z siedzibą w B. kwotę 18.322,90zł (osiemnaście tysięcy trzysta dwadzieścia dwa złote 90/100) z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 5 czerwca 2019 roku,

2/ oddala powództwo w pozostałym zakresie,

3/ zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.262,00 (cztery tysiące dwieście sześćdziesiąt dwa złote 00/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia

/ Jan Raszkowski /

Sygn. akt I C 863/19

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w B. w dniu 24 czerwca 2019 roku wniósł do tutejszego Sądu pozew o zasądzenie od pozwanej S. K. (2) kwoty 19.622,90 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie liczonymi od dnia 05 czerwca 2019 roku do dnia zapłaty oraz kosztów procesu.

W uzasadnieniu wskazał, że dochodzona przez niego kwota wynika z weksla in blanco podpisanego dnia 23 listopada 2018 roku do zapłaty w dniu 04 czerwiec 2019 roku w wysokości 20.792,90 zł. Wskazał, że wezwał pozwaną do wykupienia weksla, w odpowiedzi na co wpłaciła ona 1.170 zł.

(dowód: kopia weksla – k. 4 akt, deklaracja wekslowa – k. 6 akt)

Ponadto przedłożył kopię wypowiedzenia umowy pożyczki z 05 maja 2019 roku wraz z wezwaniem do zapłaty wskazanej kwoty.

(dowód: kopia wypowiedzenia umowy – k. 5 akt)

Następnie w ramach pisma procesowego z dnia 16 lipca 2019 roku szczegółowo wskazał, co składało się na dochodzoną kwotę Ponadto przedłożył także kopię umowy pożyczki wraz z załącznikami. Do pisma przedłożono profil klienta, z którego wynikała wysokość długu oraz opis spłat dokonanych przez pozwaną, jak również przedłożył własne wyliczenie należnych odsetek. Ponadto przedłożono kopię umowy.

(dowód: kopia profilu klienta i zestawienia odsetek – k. 16 - 19 akt)

Z umowy nr (...) z dnia 23 listopada 2018 roku wynikało, iż kwota wypłaty dla pozwanej to 9000,00 zł, zaś łączna kwota do spłaty to 21888,00 zł. Na kwotę tę składały się następujące:

- 129,00 zł tytułem opłaty przygotowawczej,
- 1.300,00 zł tytułem wynagrodzenia za dodatkowy pakiet,
- 7571,00 zł tytułem prowizji.

Pożyczka miała być spłacana w miesięcznych, których terminy miały być wskazane w harmonogramie spłat. Umowa ponadto przewidywała możliwość jej wypowiedzenia wraz z wypełnieniem weksla w sposób zgodny z deklaracją wekslową oraz możliwość naliczania odsetek od zadłużenia przeterminowanego w wysokości odsetek maksymalnych. W umowie wskazano także w formie tabeli wysokość opłat za monity. Do pisma przedłożono również kalendarz spłat rat, w którym wskazano wysokość i terminy spłat. Kalendarz był podpisany przez pozwaną w dniu zawarcia umowy.

(dowód: kopia umowy wraz z załącznikami i deklaracją wekslową – k. 20 - 26 akt)

Ponadto przedłożono kopie ostatecznego wezwania do zapłaty z dnia 03.04.2019 roku oraz wypowiedzenia umowy z 05 maja 2019 roku wraz dowodem ich nadania.

(dowód: kopia wezwania i wypowiedzenia z dowodem nadania – k. 27 i 28 – 33 akt oraz 34 i 35 – 40 akt)

Na rozprawie w dniu 07 listopada 2019 roku pozwana wniosła o oddalenie powództwa powyżej kwoty 18.056,90 zł, wskazując, że w dniu wypełnienia weksla wymagalne było 6 rat pożyczek, a nie cała kwota, tym samym można go było wypełnić jedynie na kwotę 1.566,00 zł. Ponadto do wypowiedzenia umowy doszło później, niż wskazuje powód. Dodatkowo pismem procesowym z dnia 14 listopada 2019 roku wskazała, że weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją, zaś stosunek podstawowy jest nieważny, albowiem umowa pożyczki była abuzywna. Zakwestionowała wysokość opłaty za „Twój pakiet” oraz prowizji. Ponadto wskazała, że wpłaciła w toku procesu kwotę 1170 zł. W jej ocenie umowa była mało czytelna, dodatkowo zawierała klauzule abuzywne.

W odpowiedzi na powyższe, pismem procesowym z dnia 12 grudnia 2019 roku powód wskazał, że w jego ocenie umowa nie zawierała żadnych abuzywnych postanowień. Wyjaśnił także wyliczenia oraz wysokość żądanych kwot. Umowa została zawarta przez pozwaną dobrowolnie.

Sąd zważył, co następuje:

Przedstawiony powyżej stan faktyczny ustalony został w oparciu o dokumenty dołączone do pozwu i przedłożone w toku sprawy przez powoda, które – w ocenie Sądu – nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i prawdziwości wobec czego stanowiły one wiarygodną podstawę ustaleń faktycznych.

Kwestię weksla in blanco reguluje art. 10 prawa wekslowego z dnia 28 kwietnia 1936r. (tj. z dnia 26 stycznia 2016 r. Dz. U. z 2016 r. poz. 160) zgodnie, z którym jeżeli weksel, niezupełny w chwili wystawienia, uzupełniony został

niezgodnie z zawartym porozumieniem, nie można wobec posiadacza zasłaniać się zarzutem, że nie zastosowano się do tego porozumienia, chyba że posiadacz nabył weksel w złej wierze albo przy nabyciu dopuścił się rażącego niedbalstwa.

W przypadku weksla zupełnego w chwili wystawienia podnoszenie zarzutów ze stosunku podstawowego dopuszczalne jest wyjątkowo wówczas, gdy weksel nadal znajduje się w rękach remitenta jako pierwszego wierzyciela, bądź gdy nabywca działał świadomie na niekorzyść dłużnika. (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 16 i k. 46; T. Borkowski Prawo wekslowe w praktyce k. 27)

Abstrakcyjność weksla doznaje dalszego osłabienia w przypadku weksla niezupełnego w chwili wystawienia - weksla in blanco, wystawionego w celu zabezpieczenia zobowiązania ze stosunku podstawowego. Taki też weksel został wystawiony w niniejszej sprawie. To osłabienie wyraża się w możliwości analizowania stanów faktycznych wynikających ze stosunku podstawowego, w szczególności tego czy odpowiedzialność dłużnika w ramach stosunku wekslowego odpowiada rozmiarowi jego odpowiedzialności ze stosunku podstawowego. Możliwość wysuwania przez wystawcę zarzutów ze stosunku podstawowego w takiej sytuacji wynika z art. 10 prawa wekslowego (A. Szpunar Komentarz do prawa wekslowego k. 52).

Abstrakcyjność weksla ma co prawda wpływ na rozkład ciężaru dowodu. Ten kto dochodzi zapłaty jako wierzyciel wekslowy, musi tylko przedłożyć dokument weksla, na który się powołuje, i wykazać swą tożsamość z osobą remitenta, nie musi zatem wykazywać podstawy zobowiązania wekslowego ani tego, że ta podstawa w ogóle istniała. To na dłużniku wekslowym spoczywa ciężar udowodnienia, że weksel został wypełniony niezgodnie z porozumieniem (orzeczenie SN z dnia 24 października 1962 r., OSNCP 1962, poz. 27).

Kontrola weksla w świetle treści stosunku podstawowego nabiera jeszcze większego znaczenia w sprawach z udziałem konsumenta. A zwłaszcza w sytuacji możliwej do stwierdzenia na podstawie samej treści pozwu niezgodności między wysokością roszczenia wekslowego a wierzytelnością ze stosunku podstawowego spowodowanej zastosowaniem klauzul abuzywnych. Należy bowiem zauważyć, że pominięcie takiej kontroli może prowadzić do akceptowania przez sąd działań nawet rażąco naruszających prawa konsumenta jak np. zaliczenie do sumy wekslowej odsetek w wysokości przekraczającej odsetki maksymalne za opóźnienie czy rażąco zawyżonych kosztów działań monitujących i windykacyjnych (tak też Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 czerwca 2015r. w sprawie sygn. akt XVIII C 1151/15, Portal Orzeczeń).

Podkreślić należy, iż orzecznictwo europejskie stoi obecnie na stanowisku, że sąd powinien z urzędu uwzględnić abuzywność klauzuli umownej. W orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C- 397/11, w pkt. 27 i 28 Trybunał podnosi, że „z chwilą, w której sąd krajowy dysponuje niezbędnymi w tym celu elementami stanu prawnego i faktycznego, powinien z urzędu ocenić nieuczciwy charakter danego warunku umownego objętego zakresem zastosowania dyrektywy 93/13 EWG w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, i czyniąc tak, powinien usuwać brak równowagi istniejącej między konsumentem a przedsiębiorcą” (źródło (...)) Warto w tym miejscu wskazać na jeden z najnowszych wyroków Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r. (C-176/17) dotyczący zresztą sprawy, w której stroną powodową była spółka (...) SA w B.#Białej, gdzie wskazano, że "Artykuł 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich należy interpretować w ten sposób, iż sprzeciwia się on przepisom krajowym takim jak te będące przedmiotem postępowania głównego, pozwalającym na wydanie nakazu zapłaty opartego na wekslu własnym, który stanowi gwarancję wierzytelności powstałej z umowy kredytu konsumenckiego, w sytuacji gdy sąd rozpoznający pozew o wydanie nakazu zapłaty nie jest uprawniony do zbadania potencjalnie nieuczciwego charakteru warunków tej umowy, jeżeli sposób wykonania prawa do wniesienia zarzutów od takiego nakazu nie pozwala na zapewnienie przestrzegania praw, które konsument opiera na tej dyrektywie."

Wskazana w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 13 września 2018 r. interpretacja występowała już we wcześniejszym orzecznictwie europejskim, które stało na stanowisku, że sąd powinien z urzędu uwzględnić abuzywność klauzuli umownej, m. in. w orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C- 397/11, w pkt. 27 i 28 Trybunał podnosi, że „z chwilą, w której sąd krajowy dysponuje niezbędnymi w tym celu elementami

stanu prawnego i faktycznego, powinien z urzędu ocenić nieuczciwy charakter danego warunku umownego objętego zakresem zastosowania dyrektywy 93/13 EWG w sprawach nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, i czyniąc tak, powinien usuwać brak równowagi istniejącej między konsumentem a przedsiębiorcą” (podobnie (...) w sprawie C 618-10 pkt. 42-44. (źródło ...)

Nie ulega wątpliwości, że w realiach niniejszej sprawy mamy do czynienia z umową zawartą przez pożyczkodawcę będącym podmiotem specjalizującym się w udzielaniu drobnych pożyczek, a konsumentem. Powód zawarł zatem umowę z pozwaną w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej, jako przedsiębiorca (art. 43¹ k.c.) natomiast pozwana jako osoba fizyczna - konsument (art. 22¹ k.c.).

Weksel in blanco powinien być wypełniony zgodnie z porozumieniem zawartym między osobą podpisaną na wekslu a pierwszym jego nabywcą. Wypełnienie jest zgodne z porozumieniem, jeśli dokona go osoba uprawniona i jeżeli treść weksla odpowiada umowie zawartej między podpisanym na wekslu z osobą, której weksel wręczono (Prawo wekslowe w: Prawo Papierów Wartościowych, System Prawa Prywatnego Tom 18, red. Szumański, Legalis). W wyroku z 13 grudnia 2012r. Sąd Najwyższy (V CSK 21/12, B. (...), Nr 12; L.) stwierdził, że „w razie zaistnienia przesłanek przewidzianych w art. 10 prawa wekslowego, istnieje możliwość podniesienia wobec nabywcy weksla zarzutu dotyczącego wypełnienia weksla in blanco niezgodnie z treścią zawartego porozumienia dotyczącego warunków jego wypełnienia. Z kolei weryfikacja tego zarzutu następuje poprzez zbadanie tzw. stosunku podstawowego łączącego wystawcę weksla z jego odbiorcą, z którego wynika (lub nie) określone roszczenie inkorporowane w treści wypełnionego weksla”.

Regulacja zawarta w art. 385¹-385³ k c ma charakter szczególny w stosunku do tych przepisów, które mają powszechne zastosowanie do kształtowania przez kontrahentów treści umowy (por. art. 58, 353¹ czy 388 k c). Uzasadnieniem dla jej wprowadzenia ustawą z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny był zamiar zapewnienia konsumentom bardziej skutecznej ochrony w stosunkach umownych z profesjonalistami oraz potrzeba uwzględnienia w polskim prawie postanowień dyrektywy nr 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95 z 21.04.1993, s. 29). W wyroku z dnia 3 lutego 2006 r. (I CK 297/05, Wokanda 2006, nr 7-8, s. 18) SN stwierdził, że z uwagi na kontekst wprowadzenia tych przepisów do kodeksu cywilnego należy podzielić zapatrywanie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 27 czerwca 2000 r. w sprawie (...) S.A. p. R. Q. i in. (C 240/98 -244/98), że wykładnia norm prawa krajowego w przedmiotowym zakresie powinna być zgodna z dyrektywą nr 93/13/WE.

Przepisy art. 385¹-385³ k c znajdują zastosowanie do umów obligacyjnych zawieranych przez przedsiębiorców z konsumentami, z użyciem lub bez użycia wzorców, ale także do klauzul wzorców umownych używanych przy zawieraniu umów (por. wyrok SN z dnia 9 października 2003 r., V CK 277/02, OSNC 2004, nr 11, poz. 184 oraz z dnia 7 grudnia 2006 r., III CSK 266/06, LEX nr 238949).

Zgodnie z poglądami doktryny, chociaż w art. 385¹ § 1 i 2 k.c. ustawodawca mówi o postanowieniach umowy, to chodzi również o postanowienia wzorca umownego, wydanego celem zawierania umów z konsumentami. Nie ulega wątpliwości, że w art. 385¹ § 3 k.c. ustawodawca uznaje za niezgodnione indywidualnie w szczególności postanowienia przejęte z wzorca.

W ocenie Sądu wysokość 1.300 zł tytułem wynagrodzenia za dodatkowy pakiet była zawyżona, naruszała rażąco interesy pozwanej jako konsumenta, jak również była sprzeczna z dobrymi obyczajami.

W judykaturze podkreśla się, że umowa jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, jeśli wykracza przeciw uznanym w społeczeństwie zasadom moralnym lub przyjętej w obrocie uczciwości. Przedsiębiorca będzie działać nieuczciwie, tj. wbrew dobrym obyczajom, gdy sporządzone przez niego klauzule umowne będą godzić w równowagę stosunku prawnego (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 26 kwietnia 2013 r. VI ACa 1571/12 LEX nr 1339417).

Zgodnie zaś z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 23 sierpnia 2011 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt VI ACa 262/11 istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Działania te potocznie określa się jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Z kolei rażące narażenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, Biul. SN 2005, Nr 11, poz. 13 oraz z dnia 3 lutego 2006 r., I CK 297/05, Biul. SN 2006, nr 5-6, poz. 12, z dnia 27 października 2006 r., I CSK 173/06, Lex nr 395247).

Zapisy umowne rażąco naruszające interesy konsumenta Sąd uznał za niedozwolone klauzule umowne i uznał je za nieważne jako sprzeczne z ustawą (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Wobec powyższego powództwo w zakresie opłaty za pakiet dodatkowy nie mogło zasługiwać na uwzględnienie, zwłaszcza że pozwana z tytułu poniesienia tej opłaty nie odniosłaby wymiernych, ekwiwalentnych świadczeń ze strony powódki.

Skoro zatem łączne zobowiązanie do spłaty wg powoda miało wynosić na dzień wniesienia pozwu 19.662,90 zł, a za nieuzasadnione Sąd uznał żądania opłaty za pakiet dodatkowy w łącznej wysokości 1.300 zł, to powództwo zasługiwało na uwzględnienie jedynie w zakresie kwoty 18.322,90 zł, z tych względów Sąd w punkcie pierwszym sentencji wyroku Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda tą kwotę wraz z odsetkami (zgodnie z art. 481 § 1 k.c.).

W punkcie drugim natomiast Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Orzeczenie o kosztach Sąd oparł o przepis art. 100 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Sąd może jednak włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznacznej części swego żądania albo gdy określenie należnej mu sumy zależało od wzajemnego obrachunku lub oceny sądu.

Powód poniósł koszty procesu w kwotach 982 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu i 3600 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego, zaś sprawę wygrał w 93 %, co daje kwotę 4.262,00 zł. Z tych względów Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwota 4.262,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sędzia Jan Raszkowski

Z/

- 1) Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda oraz pozwanej,
- 2) Przedłożyć za 14 dni lub z wcześniejszym wpływem apelacji.

B., 9.3.2020 roku

Sędzia